

Gabriela Magalová – SRDCE ŠACHOVEJ DÁMY

K babám sa niektoré veci jednoducho nehodia. Samopaly, skejt, hokej. A ani šach. Ja sám šach hrávam, viem, o čom hovorím. Sú to kombinácie, je to logika, tak trochu matematika, kombinatorika. Hýbe sa tu mozgom, viete? Čo tam má baba robiť? Náš šachový tréner má však iný názor:

- Dievčatá k šachu patria, aj naše šachové družstvo ich potrebuje.
 - Keď sa hrá, tak má byť človek ticho. A baba? Vie byť baba vôbec ticho?
 - No... s tým tichom opatrne, pozri sa tam na tých šachových veľ-majstrov,
- hovoril tréner a utekal za chalanmi, ktorí prevrátili šachový stôl, a napomínal ďalších, čo sa po každom ťahu radostne zauškujú.

- Myslíš, že by takéto čosi baby pri hre robili?

Nie som nijaký malý Pišta, viem, že baby potrebujeme, keď chceme ísť na šachové súťaže. Sú to jednoducho športové pravidlá. Štvorčlenné šachové družstvo musí mať aspoň jednu babu, inak nemôže súťažiť.

- Šachový šport v ženskej línii by inak úplne zanikol, – vysvetľo-val tréner. Už sme niekoľko báb v našom klube mali, ale stále to bolo málo. A o pár mesiacov mali byť majstrovstvá.

Vtedy tréner po prvý raz priviedol tú malú. Ešte nemala sedem rokov a o šachu vedela prd, naozaj. Keď sme sa jej pýtali, či vie, ako ide kôň, zdvihla malý prstiek a do vzduchu nakreslila tlačené L:

- Takto a takto.

Šach sa ale naučila hrať rýchlo, vážne. Po čase sme zistili, že to robí fakt dobre.

- Tá na to naozaj má, – vysvetľoval tréner jej otcovi. – Keď hráme šach a vysvetľujem ťahy, vyvaľuje na mňa tie modré okále a potom ma prekvapí takým ťahom... Veď aj dnes dala Patrikovi šuster mat... – pyšne opisuje tréner.

A tá malá sa rozbehne a vletí otcovi do náručia:

- Aj tebe ho dnes dám, tatino, šuster mat, šuster mat...

Je to ešte decko, myslím si, ale všetci sme ju mali radi. Keď hrala šach, menila sa z roztopašnej drndy na ozajstnú hráčku. Vedela rozmýšľať, predpokladať, čítala hru. Medzi ťahmi si párkrát utrela soplík do rukáva a potom pohybovala šachovými figúrkami zarovno s nami.

To je fakt.

Najlepšie jej to išlo s koňom a s dámou.

- Koníka mám rada, chcela by som ho mať doma, ale na balkón sa nám nezmesť, – hovorievala, keď ju niekto pochválil za ťah koňom.

- S kráľovnou ti to ide dobre, pretože aj ty si žena a ženy musia držať spolu,
- zamudroval tréner.

A ona sa len usmievala a triasla malým blond'avým vrkočom.

Pred majstrovstvami sme trénovali často a tá malá s nami. Chodila na šach iba pár mesiacov, no tréner ju pokusne zapísal do kategórie najmenších. Vraj uvidí, vraj jej verí. Veci jej trpezlivo vysvetľoval a ona zasa brala šach ako hru, ktorá je pre potešenie, z výhier či prehíer si ťažkú hlavu nerobila.

– Dávaj pozor, dám ti šach, – upozornil ju niekto na tréningu.

– Ja viééém, – zaspievala a už behala modrými veľkými očkami po šachovnici.

Ak jej vyhodili strelca alebo vežu, nebývala taká smutná, ako keď prišla o koníka. Dáma zasa verila a tešila sa, že je na šachovnici pohyblivejšia ako ostatné figúrky.

– Ten kráľ je chudák, – hovorila, – treba ho chrániť ako bábätko.

Dáma môže lietať, kde len chce, a on len trčí doma a čaká.

– Je v hre najdôležitejší, nemôže ísť do každého boja, lebo keď padne kráľ, padne kráľovstvo.

– Ja viééém, preto ho chránim koníkom. Aj kráľovná mu je nablíz-ku, – hovorí a vyhodí mi kráľovnou vežu.

Do čerta, nechám sa tu od tej malej zabávať a nesledujem hru! Potom si so mnou robí, čo chce. Do kelu!

Majstrovstvá boli pre nás pocta, nedostal sa tam každý, ale ja, veľký šachista a dlhoročný mozog družstva, ja áno. Pre hráčov do osem rokov bola zvláštna sekcia. Naši krpci mali aké-také šance, lebo boli medzi nimi chlapci, ktorí trénovali už tretí rok. Ale malá trénovala len pár mesiacov. Keďže bola baba, zachraňovala troch krpcov, ktorí by bez nej nemohli nastúpiť do súťaže. Jednoducho, baba v tíme musí byť a basta! Tých niekoľko báb, ktoré tu boli, na všetky tímy nestačili.

Na takom šachovom turnaji to je ako na trhu, kde sa stretnú všetci nemí. Je tu veľa stolov, ale krik žiadny. Vyžrebuješ si svojho súpera a ticho pozeráš na šachovnicu. Cvak-cvak, udieraš do hodín po každom ťahu. Vyhráš, prehráš, remízujeteš, trošku sa narovnáš a sadneš si k šachovnici s druhým... a tak stále dokola. Kto nezažil, neverí, ako po každom takomto dni bolí celé telo. Okolo teba v tichosti pochodujú zízači. Sú to všelijakí návštevníci, tréneri cudzích družstiev, rodičia detí, hráči, rozhodcovia. Dosť to otravuje. Na tréningu takých pošleš do kelu, ale tu to musíš trpieť.

Nedarí sa, nedarí, znervózňujú ma tí obkúkači... druhá partia zas nanič!

– Pokoj, len pokoj, – šepká mi tréner. Vidí moje netrpezlivé ťahy a obidvom nám je jasné, že dnes to nedám.

Tréner je však akýsi rozjarený. Chodí od stola k stolu, ticho prikyvuje a porovnáva tabuľky na stojane. Otec tej malej s ním potichu debatuje, lietajú prstom po riadkoch a vzrušene komunikujú. Malá boduje. Malá to dáva. To ma podrž, malá bojuje o medailu, o tretie miesto! Jedna výhra a máme medailu. To fakt? Jedna výhra!

Malá sedí za stolom s poslednou hráčkou, favoritkou.

– Očakáva sa, že toto bude víťazka malých dievčat, – upozornil ma na to dievča hneď pri príchode tréner. – Jej otec trénuje šach, rozprával som sa s ním, ten inú možnosť ani nepripúšťa, len to, že jeho dcéra bude favorit, – precedí zvýšeným hlasom tréner, ale z tabuliek je jasné, že dnes jeho dievča nemá šťastný deň.

Malé dievčinka, o ktorej sa rozprávame, je od tej našej trošku staršia. Krátke vlásky spôsobili, že vyzerá ako chlapec v sukni. Otec stojí za jej chrptom a strieľa očami pri každej partii. Je nervózny. Uniklo im už prvé a druhé miesto, no nie je zvyknutý odchádzať bez medaily. Teraz sleduje hru, ktorá rozhodne, kto bude tretí.

Naša malá má hru vyhratú, je to evidentné. Tréner sa usmieva, v hre je jej koník a aj dáma, jej figúrky, s ktorými takticky zvláda veľa.

– Tri ťahy a máme medailistku, – usmieva sa tréner s otcom našej malej.

Ale ona sedí a vystrašene hľadá na svoju súperku. Sleduje, ako jej na šachovnicu dopadla slza. Jedna. Druhá. Otec malej favoritky sa mračí a pohľadom hovorí: ak nevyhráš, u mňa končíš! Utrie si slzu a hrá. Ruky sa jej trasú a jej otec zatína päste, syčí ako had. Malá pozrie na svojho otca, ktorý stojí s trénerom na druhej strane. Číta im v očiach radosť, povzbudenie, nádej. Potom znova hľadá na súperku, na jej rukáv mokrý od slz, oči červené.

– Zbije ma, – šepká dievča, keď sa jej otec otočí na chvíľu na druhú stranu.

A už je zasa pri nej, nervózne zatína päste za chrptom. Naša malá hľadá na otca i trénera, na ich tváre a nadšenie a hneď zasa na to nešťastné stvorenie pred sebou. Už to takmer vyhrala, dva ťahy a...

V aute nám všetkým radostne ukazuje diplom.

– Pozrite, pozrite, čo som dostala. Toto a ešte aj tričko, – radostne sa pýši chalanom.

– Áno, máš, ale je to štvrté miesto, prečo si to spravila? – nechá-pavo pozerá na ňu jej otec. Doteraz s trénerom mlčali, nevedeli si vysvetliť, čo sa to stalo.

– Povieš mi, čo sa stalo? Ty si ju nechala vyhrať, že?

Malá kývne hlavou.

– Ale prečo? Veď by si dostala tú peknú medailu, čo má ona. Mala by si tretie miesto, vieš, čo to je?

Malá mykla plecami a sklopila oči.

– Prečo si to spravila? – zmierňuje prísny otcov tón vždy trpezlivý tréner. V jeho hlase však cítim smútok, prehra jeho šachistov je aj jeho prehra.

– Keď on by ju zbil. Jej otec, – vyjachtala.

– Preto si ju nechala vyhrať na majstrovstvách? – hlasno skríkol jej otec a búchal si do čela.

– No áno, aby ju nezbil a aby už neplakala, – vysvetľovala malá.

Do jej očí sme všetci zaborili tie svoje. Boli to pohľady – samé otázky, prekvapenie, ba aj zlosť. To hádam ani nemôže byť pravda!

– Ona už potom neplakala, – zasvietili jej modré očka a z tašky vytiahla tričko, na ktorom mala vytlačené logo majstrovstiev s koníkom a s dámou.

Cesta domov bola tichá. Viezli sme diplomy za účasť a na sedadle vzadu sa s nami viezlo spiace blondé dievčatko. Taška jej v spánku vypadla z ruky a mne sa zdalo, že v tom tichu počujem tlčť ozajstné srdce malej šachovej dámy.